

ชื่อวิทยานิพนธ์	การทำหน้าที่ของครอบครัวและศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน
ผู้เขียน	นางสาวเบญจมาศ บุญเรืองขาว
สาขาวิชา	พยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลครอบครัวและชุมชน)
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวและระดับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง การทำหน้าที่ของครอบครัวในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) การแก้ไขปัญหา 2) การสื่อสาร 3) การแสดงบทบาท 4) การตอบสนองทางอารมณ์ 5) ความผูกพันทางอารมณ์ 6) การควบคุมพฤติกรรม และ 7) การทำหน้าที่ทั่วไป และศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ 1) การให้ความรู้และข้อมูลในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วย ระดับที่ 2 การส่งเสริมให้ผู้ป่วยพัฒนาทักษะในการดูแลตนเอง และ ระดับที่ 3 การส่งเสริมการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในการดูแลตนเอง โดยครอบคลุมกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน 5 ด้าน คือ 1) การควบคุมอาหาร 2) การออกกำลังกาย 3) การใช้ยา 4) การจัดการความเครียด และ 5) การป้องกันภาวะแทรกซ้อน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนครอบครัวผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน จำนวน 132 ราย เก็บข้อมูลจากครอบครัวดังกล่าวโดยใช้เครื่องมือ 3 ชุด คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลครอบครัว 2) แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว และ 3) แบบวัดศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว และแบบวัดศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน เท่ากับ 0.83 และ 0.98 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยาย และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง วิเคราะห์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวม และรายด้านในส่วนการแสดงบทบาท และการทำหน้าที่ทั่วไปอยู่ในระดับดีมาก แต่การทำหน้าที่ด้านความผูกพันทางอารมณ์ ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ ด้านการสื่อสาร ด้านการแก้ปัญหา และด้าน

การควบคุมพฤติกรรมอยู่ในระดับดีพอควร สำหรับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัว กับศักยภาพการจัดการของครอบครัว ในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .51, p < .01$) เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบ พบค่าคู่ความสัมพันธ์ทางบวกที่น่าสนใจ ดังนี้ 1) การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการของครอบครัวโดยรวม ($r = .51 - .52, p < .01$) 2) การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์กับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการพัฒนาทักษะในการดูแลตนเองของผู้ป่วย ($r = .52, p < .01$) 3) การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมกับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยด้านการควบคุมอาหาร ($r = .55, p < .01$) และด้านการออกกำลังกาย ($r = .53, p < .01$) และ 4) การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการทำหน้าที่ทั่วไป ด้านการแก้ปัญหา และด้านการแสดงบทบาท กับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยด้านการควบคุมอาหาร ($r = .50, .55$ และ $.50, p < .01$)

ผลการวิจัยครั้งนี้ สนับสนุนแนวทางในการส่งเสริมการทำหน้าที่ของครอบครัว เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการในการส่งเสริมการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยเฉพาะการส่งเสริมการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา

Thesis Title	Family Functions and Family's Capabilities in Promoting Self-Care of Persons with Non- Insulin -Dependent Diabetes Mellitus
Author	Miss Benjamas Boonruangkhaw
Major Program	Nursing Science (Family and Community Nursing)
Academic Year	2006

ABSTRACT

This descriptive research aimed to explore level of family functions (FF) and family's capabilities (FC) in promoting self - care of persons with non insulin dependent diabetes mellitus and describe the relationships between family functions (FF) and family's capabilities (FC). One hundred and thirty two families were purposively selected. Three questionnaires, 1) Demographic Data Form 2) Family Functions Questionnaires (FFQ) (comprising of seven dimensions, problem solving, communication, role functioning, affective responsiveness, affective involvement, behavior control and general function), and 3) Family's Capabilities Questionnaires (FCQ) (comprising of three dimensions, estimative operations, transitive operations and productive operations) were used for data collection from representatives of the chosen families. The FCQ was evaluated for its content validity by a panel of three experts, tested for its face validity by family representatives of persons with non insulin dependent diabetes mellitus, and examined for its reliability that yielded Cronbach's alpha coefficient of 0.83 and 0.98. Descriptive statistics, i.e., percentage, mean, standard deviation, and Pearson product moment coefficients were used for data analyses.

The results revealed that the total FF score was at excellent level. Whereas the subtotal FF scores of two components, i.e., role functioning and general function were excellent, the rest were good. Considering to the FC scores, the total and all subtotal FC scores were at a moderate high level. The significant relationships between total FF and subtotal FC scores were found ($r = .51 - .052, p < .01$). Considering the details of relationships between the two variables, the study found four groups of relevant associations: 1) subtotal FF on problem solving and all subtotal FCs ($r = .51 - .052, p < .01$), 2) subtotal FF on affective involvement and FC on skill training ($r = .52, p < .01$), 3) Total FF and FC on dietary control ($r = .55, p < .01$) and FC on

exercise promotion ($r = .53, p < .01$), and 4) subtotal FF on general function, FF on problem solving and FF on role functioning with FC on dietary control ($r = .50, .55$ and $.50, p < .01$)

The results can be used for management of health care system that aims to enhance family's capabilities in promoting self - care of persons with non insulin dependent diabetes mellitus through supporting family functions, especially the dimension of problem solving.